Kniha proroka DANIELA

1. časť

ÚVOD DO KNIHY

KNIHA:

„***Kniha sa nenazýva podľa autora, ale podľa mena hlavnej osoby****, ktorá v nej vystupuje.* ***Daniel*** *(hebr. Dánijjél =* ***»môj sudca je Boh« alebo »Boh je sudca«****) bol mladý Žid zo šľachtického rodu Júdovho kmeňa. Za čias kráľa Jójakima [Joakima] r. 606 pred Kr. sa dostal do babylonského zajatia. Tam bol vychovaný na kráľovskom dvore, osvojil si babylonskú kultúru, dostal meno Beltšasar [Baltazár] (porov. 1,1-7) a až po prvý rok panovania kráľa Kýra r. 538/7.*“ (USSV[1])

Osoba Daniela

„***S istotou nemožno povedať, či je Daniel historická alebo legendárna postava****. Keďže sa apokalyptická literatúra so záľubou odvoláva na Danielovu autoritu ako na historickú osobu,* ***viacerí biblisti zastávajú názor, že Daniel bol skutočnou osobou****.*[2]

Týmto menom sa síce v Biblii označuje niekoľko mužov *(porov. 1 Krn 3,1; Ezd 8,2; Neh 10,7),* ***ale ani jedného z nich nemožno zameniť s Danielom tejto knihy****. Aj prorok Ezechiel hovorí o istom Danielovi (podľa hebrejského konsonantického textu presnejšie o Daniélovi), ktorý sa preslávil nábožnosťou (porov. Ez 14,14.20[3]) a múdrosťou (28,3[4]), ale v tomto prípade ide pravdepodobne o hrdinu v ugaritskej legende o Aqhatovi, Danielovom synovi, z polovice 14. stor. pred Kr.*“[5] (USSV)

---

[1] Úvodné poznámky ku knihe v Písme Svätom, vydanom SSV, od prof. Heribana.

[2] čiže zhruba podobne, ako naozaj *existovali* osoby, z ktorých vznikli legendárne postavy kráľa Artuša, či Jánošíka…

[3] „*13 "Syn človeka, ak sa krajina prehreší proti mne a spácha spreneveru, vystriem proti nej svoju ruku a dolámem jej oporu chleba, pošlem na ňu hlad a vyhubím z nej ľudí i zvieratá. 14 Ak v nej budú títo traja mužovia: Noe, Daniel a Jób, oni si spravodlivosťou zachránia životy, hovorí Pán, Jahve. (Eze 14:13-14 SSV)*“

[4] „*3 Múdrejší si ako Daniel, nič tajné nie je skryté pred tebou. (Eze 28:3 SSV)*“

[5] „*Ugaritská mýtická povesť z Ras Šamra o Aqhatovi, Danelovom synovi. Aqhat bojuje s bohyňou Anat o luk, ktorý dostal od boha Kótara, a v boji zahynie. Legenda je neúplná, ale z / kontextu sa dá vyvodiť, že Aqhat vstal z mŕtvych.*“ (Heriban,

Kedy bola kniha napísaná?

„V poslednom čase sa však na základe literárneho a historického skúmania spisu všeobecne presadil názor, že ***dnešná forma knihy je dielom neznámeho židovského autora z obdobia helenizácie a prenasledovania Židov v čase povstania Machabejcov (okolo r. 165 pred Kr.)****. Argumenty sú lingvistického, historického, teologického a biblického rázu:*

1. Reč knihy*.*

*- **Hebrejčina spisu je určite z poexilového obdobia**, z časov po Ezdrášovi a Nehemiášovi.*

*- Aj **aramejčina je neskoršia než aramejčina Elefantínskych papyrusov**, ktoré pochádzajú z 5. stor. pred Kr.*

*- V knihe je **aspoň pätnásť perzských a niekoľko gréckych slov, ktoré poukazujú na obdobie po Alexandrovi Veľkom**.*

2. Historické nepresnosti*. Autor má* ***nedokonalé a nepresné informácie o Babylonii*** *z čias novej ríše a perzskej nadvlády.* ***Preto je nemysliteľné, aby žil v tých časoch****.*

- Nevieme nič o deportácii Židov v treťom roku panovania júdskeho kráľa Jóakima (porov. 1,1-2).

- O Belšasarovi [Baltazárovi] sa tvrdí, že bol Nabuchodonozorovým »synom« a posledným kráľom Babylonie. On sa však nikdy k vláde nedostal a bol synom posledného babylonského kráľa Nabonida.

- Po Belšasarovi nastúpil na trón akýsi Dáreios Médsky, ktorý podľa 9,1 bol Xerxesovým synom. Ale medzi perzskými kráľmi bol Dáreios I. Xerxesovým otcom, nie synom. »Dáreios Médsky« je postava historicky neoveriteľná. Autor mal asi na mysli Dáreia III., syna Xerxesa I., ale ani jeden z nich nevládol v Babylonii.

- Z druhej strany je príznačné, že sa autor veľmi dobre vyzná v dejinách Machabejského obdobia. Svedčia o tom podrobné a presné správy o Egypte, Palestíne a o Sýrii druhého storočia pred Kristom, i keď ich ukrýva pod rúškom enigmatického vyjadrovania, ako vyžadoval literárny druh apokalypsy.

3. Teologické dôvody*. Kniha Daniel sa*

Príručný lexikón biblických vied) – Ezechiel teda odkazuje na legendu ako na všeobecne známy príbeh, podobne, ako keby sme dnes povedali: *„Aj keď budeš silný ako Superman a zásadový ako Batman…“* ☺

- ***zameriava predovšetkým na vládu Antiocha IV. a nemá nijaké posolstvo pre ľudí šiesteho storočia***. *Vieme však, že každý prorok sa vo svojich prorockých spisoch obracia svojím posolstvom priamo na súčasníkov. Okrem toho sú vo všetkých starozákonných proroctvách údaje o čase a o osobách vždy neurčité, kým Kniha proroka Daniela oplýva detailnými správami o menách, dátach a o účinkujúcich osobách.*

- *Nakoniec* ***rôzne teologické témy*** *(anjeli, zmŕtvychvstanie, posledný súd, večný trest)* ***sú tak vypracované, že nemôžu byť dielom človeka šiesteho storočia***.“ (USSV)

„***Kniha Daniel je jedna z nejmladších knih SZ, ne-li vůbec nejmladší***. *Vznikla nejspíše až v době utrpení Božího lidu za syrského krále Antiocha IV. Epifana.“* (KKD)[6]

Kto a prečo ju napísal?

„Pri rozbore knihy sa zistilo, že jej ***autor bol pravdepodobne príslušník náboženskej spoločnosti chasidejcov, ktorá vznikla za čias Antiocha Epifana IV.*** *Jej členovia sa pridali k Machabejcom v boji za náboženskú slobodu proti sýrskym Seleukovcom (porov. 1 Mach 2,42; 2 Mach 14,6). Keď však neskôr Machabejci začali sledovať politické ciele, chasidejci sa od nich oddelili (porov. 1 Mach 7,13). Vyznačovali sa* ***prísnym zachovávaním predpisov Zákona a zásadne odmietali akékoľvek paktovanie alebo kompromis s helenizmom***. *Všetky tieto charakteristické črty má aj autor knihy.*

Usiluje sa povzbudzovať národ a vštepovať mu neochvejnú vernosť Bohu aj v prenasledovaní. *Pri povzbudzovaní vychádza z presvedčenia, že Boh riadi dejiny a osudy národov.* ***V knihe sú aj modlitby, ktoré prezrádzajú chasidejcov*** *(porov. 9,4-19; 3,*26-*45).* ***Uznávajú omyly Izraela a odvolávajú sa na nezaslúženú Božiu dobrotu***. *Kniha proroka Daniela je v určitom zmysle* ***teológiou Machabejského povstania***. *Právom ju nazývajú »manifestom chasidejcov«. I keď anonymný autor pripisuje svoje dielo prorokovi Danielovi,* ***je bezpochyby jedným z najväčších svätopiscov Starého zákona***. *Jeho náuka je dôležitým míľnikom vo vývine biblického zjavenia, lebo* ***prvý explicitne formuluje náuku o telesnom zmŕtvychvstaní a o odplate v posmrtnom živote***.“ (USSV)

„Ačkoli její vyprávění jsou řazena chronologicky, ***nechtějí podávat věrný historický obraz doby, o níž hovoří***. *Král Nebúkadnesar v nich vystupuje jako typ nepřítele, nikoli jako konkrétní jedinec. Pisatelovy zkušenosti z vlastní současnosti jsou promítnuty do dávné minulosti* ***se záměrem čtenáře poučit pro jejich život víry, posílit je ve víře a***

[6] *Výklady ke Starému zákonu*, Karmelitánske nakladatelstvi

potěšit v útrapách. *Chce je též ujistit, že Hospodin je a zůstává Pánem nad světem i Soudcem světa a že se mu vláda nevymkla z rukou, byť se zdálo, že nepřítel triumfuje*." (KKD)

O aký literárny druh sa jedná?

„*Pri rozvíjaní tejto základnej témy spisu autor používa dva literárne druhy, ktoré sa modernému čitateľovi a jeho mentalite môžu zdať cudzie a ich použitie nenáležité: haggadu a apokalypsu*." (USSV)

HAGGADA

„*Tento literárny druh, použitý v hl. 1 – 6 a 13 – 14, má svoje meno z hebr. slova haggadáh* **= »rozprávanie«, »narácia«.** *Často sa však používa aj vo význame* ***»príhody« alebo »historky«****, – ktorá má* ***slabý, alebo nemá nijaký historický podklad*** *– so zámerom, aby sa ňou* ***zrozumiteľne, ľudovým spôsobom vystihlo a utvrdilo nejaké náboženské alebo morálne poučenie***.

Ak je takáto príhoda voľným spracovaním istej skutočnej historickej udalosti, označuje sa ako »haggadický midráš« *(aktualizačný, čiže na reálnej situácii postavený výklad rozprávanej udalosti).* ***Príhoda však môže byť aj čistou »haggadou«, čiže úplne vymyslenou historkou bez akéhokoľvek historického podkladu***. *A vskutku ťažko niekedy povedať, do akej miery, alebo či sa vôbec haggadická príhoda zakladá na historickej skutočnosti." (USSV)*

KNIHA DANIEL AKO HAGGADA

„***Rozprávania o Danielovi sú vyložene haggadického rázu****; vcelku ich nemožno považovať za striktne dejinné udalosti. Ak ich sám autor nemal v úmysle pokladať za historické, neslobodno ho obviňovať z omylu ani keď uvádza nepresné historické údaje. Ako sme naznačili,* ***nevieme, či Daniel bol naozaj – i keď je to pravdepodobné – historickou osobnosťou****, ktorá bola postupne opradená legendárnymi príbehmi, alebo či bol jednoducho výtvorom židovského folklóru.* ***Pre inšpirovaného autora našej knihy nebola však táto otázka dôležitá. Jeho hlavným cieľom bolo ohlásiť týmito haggadickými príhodami duchovné posolstvo***. *Autor chcel na príklade svojho hrdinu Daniela poučiť čitateľov z prvého obdobia Machabejcov, ako sa majú správať v dramatickej situácii, v ktorej sa nachádzajú.*

- Nabuchodonozor a Antiochos IV. sú si veľmi podobní*: obaja znesvätili chrám (porov. 2 Kr 25,9.13-15; 1 Mach 1,21-24.54.59; 2 Mach 5,15-16) a pohanská Babylonia a Antiochia boli úhlavnými nepriateľmi Jeruzalema, mesta pravého Boha.*

*- **Daniel a jeho spoločníci ostali však škrupulózne verní predpisom zákona o jedlách**; traja mládenci nekompromisne odmietli klaňať sa zlatej Nabuchodonozorovej soche; Daniel sa napriek Dáreiovmu ediktu aj naďalej modlil k svojmu Bohu.*

***Všetky tieto príbehy boli poučením pre Židov, ako sa treba správať voči bezbožným výnosom Antiocha IV**. **Okrem toho sa osobitne zdôrazňuje, že odvaha a múdrosť Daniela a jeho spoločníkov vždy zvíťazili a že Nabuchodonozor a Dáreios museli uznať zvrchovanú moc Boha Izraela,** lebo on vždy vyslobodil svojich verných zo všetkých nebezpečenstiev, ktorým sa vystavili pre slávu jeho mena. A Boh bude určite po boku verných Židov v úkladoch a nebezpečenstvách, ktoré strojí Antiochos IV.*

***Ako vidno, cieľom prvých šiestich hláv Knihy nie je povedať nám, kto bol Daniel, ani porozprávať nejaké príhody z jeho života. Ich cieľ je čisto poučný**, lebo chcú iba oslavovať Danielovho Boha a ukázať, že on prekríži aj plány najmocnejších panovníkov a ochráni svojich služobníkov, ktorí dôverujú v neho. Slovom, Kniha má povzbudzovať a posilňovať nádej prenasledovaných Židov. **Preto historické nepresnosti nespôsobujú nijaký problém**. Autor venuje osobitnú pozornosť Nabuchodonozorovým činom a nie napr. činom Nabonida zjavne preto, lebo Nabuchodonozor mu nápadne pripomínal Antiocha IV. Táto ich podobnosť zvýšila účinnosť rozpravy a poučenie bolo tým bezprostrednejšie, lebo Nabuchodonozor bol typom nepriateľa Jeruzalema a jeho osoba bola zosobnením všetkej bezbožnosti, pýchy a zloby.*“ (USSV)

Preto aj **v hebrejskej Biblii nie je kniha zaradená medzi „prorokmi“, ale v kategórii zbožných „spisov“…**

Všetko toto nás privádza k dvom zaujímavým témam:

1) Povaha BIBLIE

PREČO A AKO BOLA BIBLIA PÍSANÁ?

Ľudia, ktorí písali Biblické knihy, žili v úplne inej kultúre ako my. Ich základná otázka neznela: „EXISTUJE BOH?“; ale „MÔŽEME VERIŤ JAHVEMU?“ – alebo je lepšie veriť iným bohom? Bohom cudzincov a pohanov?

Biblické knihy sú písané z tohto hľadiska:

- **V ich centre nie je FAKTOGRAFICKÁ PRESNOSŤ**, ktorou by potvrdzovali, že Boh naozaj niekde niečo vykonal a preto nemusíme mať pochybnosti o tom, či jestvuje.
- **V ich centre je otázka VZŤAHU K BOHU, o ktorom samotnom nemajú ani najmenšie pochybnosti** – a preto pisateľom nerobí problémy usporiadať látku svojich spisov tak, aby z nich bolo čo najzjavnejšie ono poučenie, ktoré kniha podáva ohľadom vzťahu s Bohom, života s Bohom, dôvery Bohu, života podľa Boha…

Dobrým príkladom môžu byť evanjeliá, kde – hlavne synoptici – štylizujú Ježišom život takým spôsobom, aby odovzdali čitateľovi nie suché fakty typu „toto tam vtedy“ – o tých všetci vedeli, písali predsa súčasníkom – ale v prvom rade dynamiku a podstatu udalostí, ktoré sa dejú. Môžeme tak v evanjeliách napríklad vidieť štylizáciu Ježišovho pôsobenia do podoby cesty z Galilei do Jeruzalema, kde ju završuje smrťou a podobne.

ODLIŠNÝ POHĽAD DNEŠKA

Dnes sa situácia zmenila a my na Bibliu pozeráme očami „svetonázorového kresťana“ začiatku 21. storočia, pre ktorého byť kresťanom znamená:

- PRIJÍMAŤ NEJAKÝ SVETONÁZOR ohľadom sveta, ľudí, Boha,… – a ak ho prijíma a uznáva ho, tak je kresťanom;
- DYNAMIKA ŽIVOTA S BOHOM ho nezaujíma, pretože o nej možno ani nevie a ak aj vie, nereflektuje na ňu – za podstatné považuje to, že „do kostola chodí, modliť sa modlí a verí všetko, čo sa tam v Biblii píše“.
- OD BIBLIE očakáva, že bude historicky presnou zbierkou spoľahlivých faktických údajov, ake sme na to zvyknutí v súčasnosti, kde viac než príčiny a dôsledky nás zaujímajú iba suché informácie a čísla a štatistiky…

SKLAMANIE VERZUS OBOHATENIE?

Pre takéhoto človeka môže byť sklamaním, ak sa napríklad dozvie, že príbehy o Danielovi, či príbeh Jonáša sú *haggady* – teda v podstate *historky*, čo do faktickosti a historickosti na úrovni legiend o kráľovi Artušovi.

Biblia ale nebola písaná s takýmto cieľom a pre túto cieľovú skupinu ľudí. Bola písaná pre ľudí, ktorí túžia skutočne a reálne žiť s Bohom – a pre nich predstavujú jej knihy a príbehy, často práve vďaka ich štylizácii a prepracovaniu, obrovský prínos, pretože umožňujú lepšie pochopiť dynamiku vzťahov a života človeka s Bohom!

Do biblického kánonu sa tak jednotlivé knihy nedostali pre svoju vedeckú, alebo historickú presnosť, ale preto, že sa ako „návod“ a „sprievodca“ života s Bohom ukázali ako spoľahlivé a nesmierne užitočné, ako hovorí Pavol: *„Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na poúčanie, na usvedčovanie, na nápravu a na výchovu v spravodlivosti, [17] aby bol Boží človek dokonalý a pripravený na každé dobré dielo*. (2Ti 3:16-17 SSV)“

ZÁVER:

„Racionalismus 18. stol. a archeologie a její vývoj v 19. stol. zaútočily plnou silou na pravdivost Bible. Zdálo se, že Bible už domluvila. Na druhé straně Bible archeology překvapila, je jasné, že není docela k zahození. ***Současné námitky je možno shrnout do tří směrů. Jsou to námitky****:*

- *z přírodních věd,*
- *z historie a archeologie,*
- *z dějin náboženství - náboženské námitky.*

Námitky z přírodních věd

Biblická kosmologie se nám dnes jeví naivní a není ji možné žádným způsobem srovnat se současným stavem vědeckého chápání vesmíru a přírodních zákonů. Vzpomeňme jen ve stručnosti vzniku světa. Časový limit, světlo, déšť atd. Sem nepatří námitky proti zázrakům. Bible je knihou věřícího člověka, který počítá s Bohem a jeho možností aktivně a bezprostředně zasáhnout do běhu světa.

Námitky z historie a archeologie

K nim můžeme přidat i námitky z geografie. Bible je ve svém líčení dějin nepřesná, dopouští se chyb v datování, v určení a hodnostech okolních vládců. Stáří civilizace a různých kultur, jak je udává Bible, neodpovídá archeologickým vykopávkám. Mnohá líčení bojů a událostí nelze připustit tak, jak je líčí Bible. Např. známá otázka dobytí Jericha a města Aj z knihy Jozue. V době, do které Bible tyto boje zařazuje, již dávno jmenovaná města neexistovala. Biblická geografie vykazuje značné mezery a mnoho hrubých chyb.

Náboženské námitky

Nejsou to snad pouze chyby v líčení náboženských představ okolních pohanských národů. Značné nesrovnalosti jsou i v popisu náboženských představ a zvyklostí samotného Izraele, otázka slavení různých svátků, obřadů apod. Na jedné straně se nám jeví, že izraelský národ měl od Šalamounova chrámu jen jedno kultovní středisko, ale z některých narážek se zdá, že tomu tak nebylo, a také archeologický výzkum přímo dokazuje, že to není pravda.

S mnoha dalšími a konkrétními problémy se seznámíme ve speciálním úvodu do SZ a NZ.

Má tedy Bible vůbec pravdu? *Nemůžeme si odpověď zjednodušit slovy: "A přece má Bible pravdu", ale je nutné vrátit se k vnitřní struktuře pojetí inspirace a k tradici, abychom pochopili závažnost celého problému a jeho řešení.*

Bible je knihou dvou autorů, Boha a člověka*. Jeden známý teolog krásně vystihl analogii mezi Božím Slovem ve Vtělení a Božím slovem v Bibli. Tak jako se nám Boží Syn - věčné Slovo - stal podobným ve všem kromě hříchu a vzal na sebe i nedokonalosti, které jsou integrační složkou lidství, tak se Boží slovo ve Zjevení, na stránkách Bible, přiblížilo, sestoupilo k člověku na rovině jeho chápání. Mluvíme o kenozi - o ponížení Božího slova ve Zjevení - v Bibli. Toto ponížení, vyrovnání se intelektuální rovině člověka, se odehrálo v nitru svatopisce, na úrovni kultury a civilizace jeho éry a země, na úrovni jeho individuálních schopností. -* ***Bible není knihou napsanou jedním autorem ani jedním dechem na jednom místě a v krátkém časovém úseku. Bible je knihou, do které izraelský národ uložil svou tradici o Božím zjevení, o Božím vedení, vyvolení a lásce během více než tisíce let****. Tedy jednotlivé řádky vznikly na různých místech, v různých historických epochách a prošly několikerou redakcí.* ***Každá redakce sledovala určitý nábožensko-etický cíl****. Bible nebyla učebnicí izraelského národa, který by z ní měl čerpat své znalosti z kosmologie, dějin, geografie a ostatních oborů.* ***Již sv. Augustin doporučuje, aby čtenář <u>nehledal v Bibli poučení o hvězdách</u>, ale poučení o Ježíši Kristu a o tom, co je nutno ke spáse****.*

Hlubší studium Bible a pomoc, kterou nám přináší současná biblistika, daly Církvi možnost zodpovědět otázky týkající se pravdivosti Bible. Tuto odpověď nám dává Lev XIII. v encyklice PD a především Pius XII. ve své známé encyklice DAS. Ani II. vatikánský koncil nás nenechal bez odpovědi. ***Bible mluví o kosmologických a přírodovědeckých otázkách na úrovni své doby a prostředí, kde která pasáž vznikla. Boží slovo se snižuje, aby mohl Zjevení porozumět současník, a předvědecký obraz světa a přírodovědy nemění nic na pravdivosti výpovědí Bible****. Všimněte si kosmologie v Genezi.*

Současný stav biblistiky nám dovoluje zaujmout otevřený postoj k historickým otázkám, týkajícím se Bible a jejího líčení. Pojetí dějin v našem světě a v civilizaci "úrodného půlměsíce" je značně jiné. Kromě toho nejde v Bibli v přesném slova smyslu o dějiny tehdejšího historického chápání. Biblický autor využívá např. královských kronik, aby je zpracoval s určitým záměrem a podal odpověď na otázku smyslu náboženských a národních dějin Izraele. Podle tohoto měřítka hodnotí události i jednotlivé historické postavy. ***Archívní postup a studium dokumentů, které je běžné v současnosti, vůbec nepřichází u těchto autorů v úvahu. Často zpracovávají i lidové podání některých známých příběhů a pověstí. Někdy se kříží různé prameny a autor neprovádí redakci dokonale, a tak dochází k paralelám. Ovšem tím nechceme potírat skutečnost historických událostí****. Zde je velká zásluha biblistů M.-J. Lagrange a F. von Hummelauera SI, kteří rozpoznali rozličnost literárních druhů v literatuře SZ a především jeho vztah k historii. …*

*Problematika náboženských otázek Bible spočívá ve skutečnosti, že **Zjevení je "revelatio in fieri"**. Pozdější redakce teologicky vyspělejší nepotlačily do důsledku předchozí ranější pojetí, protože bylo ještě živé v paměti současníků, a tak dochází někde ke střetům. **Na počátku Zjevení nemůžeme hledat rozvinutý strom křesťanské teologie a etiky, ale jádro - zárodek!** Proto se setkáváme s mnohoženstvím, s různými náboženskými zvyky a obřady, které jsou nám nepříjemné, skoro bychom se za ně styděli.*

***Všichni jsme byli dětmi, školáky a není na tom nic špatného, za co bychom se snad měli stydět. Tak i Zjevení má svá dětská léta, dobu svého prvního učení, a teprve růstem, vývojem došlo k plnosti**.*"

(*Dominik Duka - Úvod do Písma sv. Starého zákona, Praha 1992*)

2) Povaha KRESŤANSTVA

Kresťanstvo nie je „svetonázor“

Ako sme už zistili, Biblia nebola písaná ako svetonázorová kniha, vysvetľujúca fungovanie sveta po vzore starých mytológií. Výsledkom je, že **Biblia si nerobí starosti o fungovaní sveta** – v tomto smere jej **nerobí problém preberať v jej dobe bežné naivné až mytologické predstavy o tom, ako svet vyzerá**, napríklad klasická biblická kozmológia, prevzatá v podstate z babylonských predstáv:

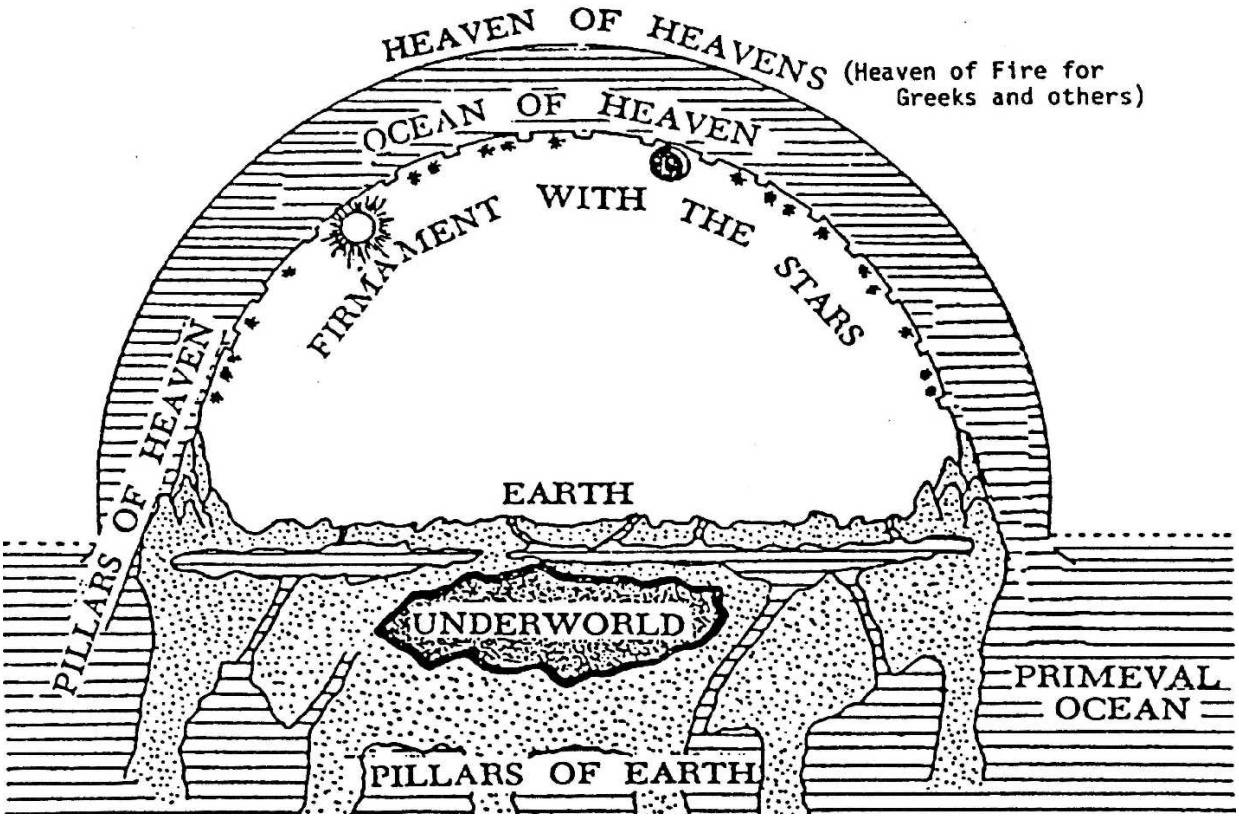

Pre pisateľov Biblie – podobne ako neskôr pre sv. Tomáša Akvinského – boli tieto otázky vzhľadom na Boha úplne vedľajšie. Nijako sa totiž netýkali *skúsenosti* Boha a *života s Bohom*, umenie ktorého bolo v centre ich života.

Ale práve toto dnes spôsobuje mnohým „svetonázorovým kresťanom“ vrásky na čele:

ALE DNES HO ZAŇ MNOHÍ POVAŽUJÚ…

Dnes – možno aj vplyvom *protestantizmu* a jeho zásad *sola fide*[7] – aj mnohí katolíci chápu kresťanstvo ako svetonázor: niečomu VERIŤ, v nejakému usporiadaniu sveta (doplnený, samozrejme, aj nejakými tými ‚morálnymi predpismi‘, ako sú nekradnúť, nezabíjať, pomodliť sa ráno a večer a byť v nedeľu v kostole).

Podobný názor majú na druhej strane aj odporcovia kresťanstva (ktorí kresťanstvo už tradične nepoznajú a majú o ňom veľmi mýtické predstavy).

Výsledkom je, že z kresťanstva sa stáva akoby akási „mytológia“, ktorú na jednej strane jej zástancovia obhajujú, na druhej strane jej odporcovia spochybňujú. O tom sú napríklad aj večné spory „evolucionistov“ a „kreacionistov“ a zástancov „inteligentného dizajnu“, či spory o tom, či hmota je, alebo nie je večná a podobne.

Do tejto polemiky je zatiahnutá aj Biblia. Možno tomu **napomohla aj ďalšia protestantská zásada *sola scriptura***, ktorá hľadí na Bibliu ako na jediný základ, jediné východisko a súčasne kompendium všetkého, čo Boh dal človekovi na to, aby Mu uveril[8]. Stáva sa z nej tak následne niečo ako „dôkaz existencie Boha“ a základ „kresťanského svetonázoru“, ktorého vyznávaním sa uskutočňuje protestatská požiadavka „veriť“:

- JE BIBLIA HISTORICKY (alebo VEDECKY) PRESNÁ? Potom sa môžeme o ňu oprieť ako o dôkaz: AHA, POZRITE, tieto udalosti sú historickým dôkazom existencie Boha a dôkazom pravdivosti nášho svetonázoru!
- NIE JE? Potom je to dôkaz, že celé kresťanstvo je len mytológia a basta!

---

[7] Pretože ak na spásu stačí IBA UVERIŤ V JEŽIŠA, raz, jednorázovo – a nejestvuje žiaden duchovný rast, ani žiadna skúsenosť Boha, čo potom vlastne robí kresťana kresťanom? A odpoveď, ktorá sa natláča: No predsa to, že *verí v kresťanský svetonázor*, v pravdy (o svete, o histórii, o Vesmíre, o všetkom) ako ich odovzdáva *jediný zdroj poznania o Bohu* (zásada „sola fide“) – Biblia…!

[8] „*Pouze uši jsou orgánem křesťana*.“ (M. Luther)

AUTENTICKÉ KRESŤANSTVO JE ALE O INOM…

Pred reformáciou tieto vecí kresťanov zaujímali, avšak nie z hľadiska viery, ale z hľadiska vedy, ktorú kresťanstvo úspešne rozvíjalo.

Ako hovorí Tomáš Akvinský: *„spôsob a poriadok, na základe ktorého sa stvorenie uskutočňovalo, sa dotýka viery iba mimochodom.“* A v samotnej otázke Vesmíru vysvetľuje, že ani idea Vesmíru, ktorý by bol *večný*, nie je kresťanstvu cudzia, pretože v Božej moci je stvoriť rovnako časovo obmedzený, ako aj časovo neohraničený a teda večný Vesmír…

Dôvodom, prečo to tak bolo, je samotná povaha kresťanstva:

Kresťanstvo je „život s Bohom“!

Podstatou kresťanstva je ŽIVOT SO ŽIVÝM BOHOM, ako o tom hovorí aj sám Ježiš:

- *„Ostaňte vo mne a ja vo vás. Ako ratolesť nemôže prinášať ovocie sama od seba, ak neostane na viniči, tak ani vy, ak neostanete vo mne. 5 Ja som vinič, vy ste ratolesti. Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť.* (Joh 15:4-5 SSV)“
- *„21 Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje. A kto miluje mňa, toho bude milovať môj Otec; aj ja ho budem milovať a zjavím mu seba samého*. (Joh 14:21 SSV)“
- *„17 A tých, čo uveria, budú sprevádzať tieto znamenia: v mojom mene budú vyháňať zlých duchov, budú hovoriť novými jazykmi, 18 hady budú brať do rúk a ak niečo smrtonosné vypijú, neuškodí im; na chorých budú vkladať ruky a tí ozdravejú.* (Mar 16:17-18 SSV)“
- *„26 Ale Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, naučí vás všetko a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal*. (Joh 14:26 SSV)“

V MYSLIACH ĽUDÍ OSLABENÉ ZA PROTESTANTIZMU…

Tento motív sa protestantizmom kedysi značne oslabil, až miestami úplne odstránil.

Pre protestantov bola skúsenosť Boha niečo *neprijateľné*, pretože kolidovala s ich požiadavkou *sola fide, iba viera* a dôvodili, že ak Boha vidím a žijem s Ním, kde je potom miesto pre vieru[9]? **Z tohto titulu odsudzovali aj mystiku** a poniektorí vysoko cenili podľa nich veľmi pozitívny fakt, že táto „katolícka úchylka“ bola protestantizmom zdarne vykorenená.

---

[9] Čo, samozrejme, bolo spôsobené do veľkej miery nepochopením podstaty viery, ktorá nespočíva vo viere v existenciu Boha, ale v dôvere Bohu ako osobe – porov. KKC 143 a nasl.

V tomto prostredí života *bez Boha* sa potom kresťanstvo postupne transformovalo na *svetonázor*, akúsi „mytológiu“, založenú na doslovnom chápaní Biblie[10] a z nej plynúceho obrazu sveta.

… ALE DNES ZNOVA VZKRIESENÉ!

Je len pozitívom, za ktoré Bohu vďaka, že v poslednej dobe, vďaka charizmatickému hnutiu a prebudeniu, mnohí bratia protestanti znovuobjavujú toto autentické kresťanstvo ako život s Bohom, ako mystickú skúsenosť, ako duchovný rast a proces (a tak postupne, pozvoľna „katolíčtejú“ ☺)

V tomto kontexte:

- **BIBLIA nie je dôkazom existencie Boha** – pretože ak s niekým žijete, nepotrebujete dokazovať Jeho existenciu – ale **HISTÓRIOU vzťahov** ľudstva s Bohom a do veľkej miery **NÁVODOM** na prehlbovanie tohto vzťahu.
- **VEDA takisto nie je cestou, ako DOKÁZAŤ existenciu Boha** – z rovnakého dôvodu, ako u Biblie, aj keď je pravda, že mnohí ľudia sa práve cez vedecké skúmanie dopracovali k aspoň základnej idei Boh, napríklad Flew, či Einsten a pod. – **ale je ODHAĽOVANÍM povahy Boha[11]**, ktorý je pôvodcom sveta a SPOLUPRÁCOU ne Jeho diele stvorenia.
- **KRESŤAN ani nepotrebuje dokazovať existenciu Boha**, pretože s Ním žije.
    - **Aj pre jeho okolie je najlepším dôkazom Boha** nie filozofická dišputa, ani „dokazovanie zo stvorenia“, ale „ovocie Ducha“, čiže **svätosť toho, kto s Bohom žije**!

---

[10] „*Ja verím Písmu svätému, lebo Jozue zastavil Slnko, a nie Zem.*“ (M. Luther na margo Koperníkovej teórie)

[11] Napríklad sv. Albert Veľký sa zaoberal dokonca aj otázkou mimozemšťanov a píše: „*Jednou z najpodivuhodnejších a najvznešenejších otázok o prírode je, či existuje viac svetov.*“ – a ako mystik a kresťan s tým nemal (na rozdiel od niektorých dnešných „svetonázorových kresťanov“) žiaden problém… ☺